

De methode bij het schelpgruisonderzoek.

door B.J.J.R. Walrecht

Voor het verzamelen van schelpen is het onderzoek van schelpgruis onontbeerlijk.

Ook ik heb mij daar voor en na mee bezig gehouden, maar daar mij bij de start slechts de zeef-methode bekend was en deze slechts bruikbaar bleek bij kurkdroog materiaal, moest ik zelf de een of andere manier bedenken om ook gruis materiaal in natte toestand te kunnen onderzoeken.

Het drogen van nat gruis vereist tijd en een warmtebron; men wil soms liever dadelijk na het verzamelen aan de slag, de zon is niet altijd ter beschikking, evenmin de kachel en ingeval de laatste brandt, zijn er aan het drogen in de huiskamer nadelen verbonden.

Ik trachtte dus een "natte" methode te vinden, die mij voldeed en daar ik thans bemerk, dat zelfs specialisten in gruisonderzoek

een dergelijke methode niet kennen, althans huiverig blijken die toe te passen, geef ik mijn methode hierbij door.

De resultaten kunnen nl. die van de "droge" methode niet alleen op zij streven, maar ze zelfs overtreffen, daar beschadiging zo goed als geheel is buitengesloten.

Overigens blijft na het volgen van mijn methode de mogelijkheid bestaan, ook de "droge" methode toe te passen, daar niets behoeft te worden weggevoerd. Hier volgt ze dan:

Benodigd: 2 tinnen borden (padvindersborden)

waterleiding, een teiltje (of iets dergelijks).

Op een der borden doet men een hoeveelheid nat gruis. Door water toe te voegen en te spoelen wast men het gruis goed schoon. Vuil water na heel even wachten afgieten. Na enige oefening vloeit alleen het water en lichte bijmengsels over de rand. Alle schelpjes, ook de allerkleinste, blijven achter (Vóórwassen).

Dan voegt men water toe en spoelt een geringe hoeveelheid gruis op het andere bord. Ervaring bepaalt de hoeveelheid. Na spoeling het schelpgruis juist onder water brengen. Eén schommeling spreidt nu het gruis over het bord, zodat elk deeltje apart ligt en men onmiddellijk ziet wat zich in het gruis bevindt.

Voordelen: Men raakt niets aan en dus knijpt of wrijft men niets stuk. Zeer kleine schelpjes kunnen (vaak zonder loupe) met een puntig penseel worden opgevist en op een vloeitje te drogen gelegd. Zoekt men een bepaalde soort, dan de aanwezigheid onmiddellijk worden geconstateerd.

Het resterende (nog niet met de loupe uitgezochte materiaal) met water en al in het teiltje overgestort, blijft bewaard. Stort het over op een doek (bijv. in de tuin). Door het wassen worden de schelpjes ontzilt en wordt ongewenst bodemmateriaal verwijderd.

Zeer geschikt is de methode bij aanwezigheid van klei in het gruis. Bij de "droge" methode koekt de klei immers alles aaneen. Goed wassen en onderzoek heeft nu gelijktijdig plaats.

De zeer tere Lima auriculata, glasachtige Succinea's en zeer breekbare fijne horentjes heb ik op deze manier geheel gaaf kunnen verzamelen.

Ten slotte nog een andere tip. Uw tandarts betreft het materiaal voor zijn injecties in kleine buisjes voorzien van gummistopjes. Na gebruik werpt hij ze weg!! Pracht materiaal voor het bewaren van zeer klein goed. Dus: zeg het uw tandarts en hij zal u graag gratis aan enkele honderdtallen buisjes helpen.

Naschrift red.: - Schrijver bedoelt waarschijnlijk de zg Bayer's carpules. Dit zijn aan weerszijden open buisjes, 6 cm lang en 1 cm doorsnede, bestemd voor injectievloeistof ten gebruike door tandartsen. In de handel bezitten deze buisjes, aan weerszijden gummi dopjes. Een der leden maakt er terecht op opmerkzaam, dat het niet aan te bevelen is, deze gummi dopjes als afsluiting te blijven gebruiken. Na verloop van tijd gaan zij namelijk kleven, zodat kleine schelpjes soms moeilijk los te krijgen zijn, zonder ze te beschadigen. Beter zijn propjes watten.

Het schoonmaken der buisjes, waarop meest een (zwart) fabrieksmerk gestempeld staat, gebeurt het best door ze een tijd lang in lauwwater te leggen. De zwarte letters zijn er dan met een doekje gemakkelijk af te vegen. Vervolgens duwt men een of twee keer een prop watten door het buisje heen voor men het laat drogen. Doet men dit niet dan blijft het glas meestal iets beslagen.

Reuzenexemplaren van Tridacna gigas      Curiositeitshalve nemen wij hier het volgende bericht uit de Minutes (no.82, Aug.1948) of the Conchological Club of Southern California over. Dr.T.van Hyning te Winter Park (Florida) deelt daarin mede, dat zich in zijn collectie twee gave "doosjes"

bevinden van Tridacna, elk met een middellijn van 4 voet (ca. 1.20 meter!) en een gewicht van 500 lbs. (= ca. 225 kg!); zij waren verzameld te Zambaanga in de provincie Mindanao op de Philippijnen.

Naar aanleiding van dit bericht, wees W.J. Eyerdam, Seattle, Wash. in de Minutes van Januari 1949 op een ongeveer even grote klep die in de Saint Sulpice te Parijs dienst doet als wijwatervat. Dit exemplaar zou destijds door de stad Venetië geschonken zijn aan Koning Frans I. De heer Van Bruggen maakte ons opmerkzaam op een afbeelding van laatstgenoemd exemplaar in de "Encyclopédie par l'Image: Les Animaux", Hachette 1926, bldz. 18.

Verder bevindt zich, aldus de heer Eyerdam, in het Australian National Museum te Sydney een exemplaar van 4½ voet (= 1.35 m.) lengte, waarvan prof. T. Iredale beweert dat het het grootste bekende exemplaar is. Eyerdam is evenwel van mening dat er op diepten van 100 voet nog grotere exemplaren moeten voorkomen. Hij schrijft (l.c.): (vert.) "Gedurende mijn bootreis in 1929 van Sydney naar Papoea vertelde de eerste piloot van de "New Guinea Gold Fields" ons dat hij en een twaalftal inboorlingen verscheidene malen getracht hadden een buitengewoon grote Tridacna van de ongeveer 20 voet diepe koraalbodem los te krijgen. Na er enkele dagen aan gewerkt te hebben, hadden zij het als een hopeloze onderneming opgegeven. Ik kan mij niet meer de afmetingen herinneren die hij mij in alle oprechtheid noemde, maar zij waren in elk geval belangrijk groter dan die van elk ander bekend exemplaar. Natuurlijk wordt het meereendeel van de gemakkelijk te bemachtigen Tridacna's binnen een straal van vele mijlen om de menselijke nederzettingen heen ijverig gezocht als voedsel. Een van de opmerkelijkste bijzonderheden van de reuzenmossel is dat zij haar eigen voedsel teelt, en wel in de vorm van een microscopische wier, welke als gist op de mantel groeit. Het moet voor iemand die deze grote schelpen nooit gehanteerd heeft, moeilijk zijn hun gewicht te schatten. Ik heb juist een Tridacna voor mijn huis liggen, welke vandaag als vrachtgoed arriveerde. In vergelijking met de hierboven genoemde reuzen is het maar een baby. Het is een exemplaar met een lengte van slechts 30 inch (= 76 cm), doch het was verpakt in een groot petroleumblik waarin het net paste. Het kostte ons heel wat moeite hem eruit te krijgen. Het was de juiste wijze van verzending daar er geen stukje van beschadigd was. Wij hadden een speciale glijplank nodig om het ding van de wagen af te krijgen. De schelp zelf weegt ongeveer 130 pounds (= ca. 59 kg). Het is stellig mogelijk grotere exemplaren te verwerven, doch de verzendkosten en de behandeling van zo'n voorwerp zouden het tot een kostbare schelp maken."